

Valtuutettu Nurmisen valtuustoaloite koskien työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjuntaa hyvinvointialueen hankinnoissa ja alihankintaketjuissa

Vasemmistoliiton aluevaltuustoryhmän valtuustoaloite:

Suomessa työskentelee ulkomaalaisia työntekijöitä tilanteissa, joissa työ ja elinolot täyttävät modernin orjuuden tunnusmerkkejä. Työntekijät voivat saapua Suomeen velkaantuneina, koska he ovat joutuneet maksamaan suuria välitysmaksuja päästäkseen töihin. Riisto voi näkyä esimerkiksi palkkojen takaisinperintänä, kohtuuttomina työaikoina, heikkoina majoitus ja työoloina sekä pelkona menettää toimeentulo tai oleskeluoikeus. Ilmiötä on tunnistettu useilla aloilla, kuten rakennusalalla, siivousalalla, ravintola-alalla, hoiva-aloilla, maataloudessa ja alustataloudessa.

Työperäinen hyväksikäyttö ja ihmiskauppa ovat vakavia ihmisoikeusloukkauksia. Ne vääristävät myös kilpailua. Yritykset, jotka hyödyntävät riistoa, voivat tarjota urakoita polkuhinnoilla ja syrjäyttää rehellisesti toimivat yritykset. Kun tällainen hinnoittelu alkaa näyttää normaalilta, järjestelmä sopeutuu ja vastuu hämärtyy alihankintaketjuihin.

Lopulta heikoimmassa asemassa oleva työntekijä jää ilman suojaa. Valtion viranomaisilla on keskeinen vastuu ilmiön torjunnasta, ja heidän resurssejaan sekä toimivaltuuksiaan on vahvistettava. Samalla myös hyvinvointialueilla on merkittävä rooli, koska ne ovat suuria tilaajia.

Hyvinvointialue hankkii ja kilpailuttaa siivousta, ruokapalveluja, kuljetuksia, rakentamista ja hoivaa, ja näihin liittyy usein laajoja alihankintaketjuja. Jos hankinnoissa painottuu liikaa hinta ja sopimuskauden valvonta jää heikoksi, hyvinvointialueen toiminta voi tahtomattaankin ylläpitää hyväksikäytön riskejä.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue laatii ja ottaa käyttöön selkeät ja sitovat toimintatavat työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi hyvinvointialueen hankinnoissa ja sopimuksissa. Tavoitteena on varmistaa, ettei hyvinvointialueen varoilla osteta palveluja tai urakoita ketjuista, joissa työntekijöitä riistetään.

Esitämme, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue:

1. Laatii hankintaohjeisiin velvoittavat kirjaukset työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi sekä määrittelee käytännöt niiden toteutumisen valvontaan
2. Edellyttää työehtosopimusten ja keskeisten työelämän velvoitteiden noudattamista koko hankintaketjussa, myös alihankinnassa

3. Vaatii alihankinnan läpinäkyvyyttä: tilaajalla tulee olla tieto alihankkijoista ja ketjun rakenteesta, ja ketjun muutoksista on ilmoitettava
4. Selvittää, onko alihankintaketjujen pituutta perusteltua rajoittaa hankinnoissa, joissa hyväksikäytön riski on kohonnut
5. Vahvistaa sopimuskauden seuranta ja tarkastuksia, ei vain kilpailutusvaiheessa, sekä määrittelee selkeät seuraamukset rikkomuksista, kuten sopimussakot ja sopimuksen purku
6. Rakentaa toimintamallin, jossa hyvinvointialueen työntekijöillä ja urakoiden työntekijöillä on turvallinen tapa ilmoittaa epäillyistä väärinkäytöksistä ja jossa tieto johtaa toimiin
7. Tekee aktiivisesti yhteistyötä viranomaisten kanssa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja uhrien ohjaamiseksi avun piiriin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on pystyttävä vaatimaan enemmän.

Polkuhinta ja kiire eivät saa ajaa ihmisarvon ohi. Meidän on tehtävä kaikkemme työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan kitkemiseksi, myös omissa hankinnoissamme.

Vasemmiston aluevaltuustoryhmän puolesta Minna Nurminen

Allekirjoittaneet

24.2.2026

Nurminen Minna / aloitteen jättäjä

Paakkunainen Lotta

Ahjoniemi Satu

Aittakumpu Birgit

Akinyemi Aino

Rodriguez Elina

Hiila Eeva

Valkeapää Terhi

Vallin Riitta

Ahlroos Tiina

Laine Aino

Partanen Henna
Salovaara Taru
Karimäki Johanna
Hukari Hanna
Hyrkkö Saara
Ahonen Emmi
Grönroos Simo
Laine Anna
Skaffari Laura
Marttila Helena
Keisteri-Sipilä Elli
Ali Habiba
Gästrin Eva-Lena
Tiitinen Helena
Kokko Elina
Immonen Ella
Mattsson Fanni
Värmälä Johanna
Lievonon Mikko